Після конфіскати — другий наклад.

Ч. 87. (10.763). Львів, середа 21. квітня 1926. Poeztową opłate zapłacone ryczałtem Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10, II. пов.

Конто почт. щад. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“ Львів.

Гол. Редактор приймає від 11—1 год. передпол. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зл.

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к. Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Китайський котел.

Пекін без ніякої влади.

В Китаю творяться тепер речі, які для Европейців мало зрозумілі а то й зовсім неясні. Всі події сконцентровані біля китайської столиці Пекіну. Вона опинилася без ніякої влади. Народня армія ген. Фенґа запропонувала заняти Пекін ген. Ву-Пей-Фу, а він цього не хоче зробити без порозуміння зі своїм союзником ген. Чанґ-Тсо-Ліном. Не зважаючи на те Пекін бомбардують далі а довкола нього йдуть бої. В самому Пекіні нема ніякої влади, а властиво є аж дві, два президенти і два уряди.

Щоби це зрозуміти бодай до деякої міри, слід кинути оком дещо взад та сягнути зором аж до початків теперішньої громадської війни сперед двох літ. Як відомо, в Китаю все була війна та державні переворти від часів боксерського повстання. Але саме теперішній її період бере свій початок у 1924 р. Тоді почалися були воєнні операції між теперішніми союзниками ген. Ву-Пей-Фу і Чанґ-Тсо-Ліном. Пекін находився тоді в руках ген. Ву-Пей-Фу і його ставленика президента Цао-Куна. На тилах армії Ву-Пей-Фу, що боровся тоді з манджурським диктатором, частина армії під проводом ген. Фенґ-Ю-Сянґа проголосила себе народньою армією і арештувала президента Цао-Куна. Замість його проголошено тимчасового правителя Дуан-Ці-Жуя.

Коли народню армію почали бити і майже її окружили біля Пекіна союзні війська Ву-Пей-Фу і Чанґ-Тсо-Ліна, тоді вона скинула тимчасового правителя Дуан-Ці-Жуя (він заховався своєчасно до французького посольства), а натомісць звільнила з тюрми президинта Цао-Куна і відновила його президентські права. Зробивши це, звернулася народня армія до Ву-Пей-Фу з пропозицією заняти Пекін і завести в ньому лад. Чому народня армія поступила саме так, а не инакше, чому Пекін і владу в ньому запропонувала саме ґенер. Ву-Пей-Фу, а не Чанґ-Тсо-Лінові — це теж має свої причини політичної натури. Повернувши бувшому ставленикові Ву-Пей-Фу през. Цао-Кунові президентські права, прихильники Фенґа і провідники народньої армії хочуть таким чином вбити клин між обидвох союзників Чанґ-Тсо-Ліна і Ву-Пей-Фу. Ґен. Фенґ, що став на чолі народньої армії та виступив проти свого зверхника ген. Ву-Пей-Фу, погодився був тоді з манджурським диктатором Чанґ-Тсо-Ліном і в порозумінні з ним установив тимчасового правителя Дуан-Цо-Жуя замісць арештованого президента, ставленика Ву-Пей-Фу.

Провідники народньої армії ракували добре, відновлюючи в правах Цао-Куна та пропонуючи заняти Пекін його приятелеві Ву-Пей-Фу. Як вийдуть з того трудного положення теперішні союзники, невідомо. На всякий випадок вони, а зокрема ген. Ву-Пей-Фу найшовся в незвичайно трудному становищі. Покищо вийшов з нього так, що Пекіна не заняв, з Цао-Куном не увійшов у ніякі звязки, а натомісць запропонував командуванню народньої армії капітуляцію.

Тепер у Пекіні представляється справа так, що Дуан-Ці-Жуй видав з французького посольства відозву, в якій зве себе далі одиноким правним правителем Китаю, а відновлений у правах Цао-Кун створив свій уряд і вважає себе одиноким правним президентом Китаю. Отже в Пекіні нема направду ніякої влади, бо ні один з істнуючих не розпоряджає ніякими силами. Якщо останки народньої армії направду скапітулювали би перед ген. Ву-Пей-Фу, то з одного боку, це було би ліквідацією більшовицьких впливів, а з другого боку, це чи не дало би початку до нової війни між теперішніми союзниками, тобто ґен. Чанґ-Тсо-Ліном і Ву-Пей-Фу. Та про те покищо немає ніяких відомостей.

Мало-помалу зацікавлюються...

„З вдячністю слухаю, але говорити мені не вільно“.

Наш варшавський кореспондент подає ще такі інформації до побуту п. Е. Кольбана у Варшаві.

З приводу приїзду п. Е. Кольбана до Варшави, Ваш кореспондент попрохав у нього розмови, щоби довідатися дещо ближче про мету завдання його місії.

Одначе п. Ерик Кольбан розпочав розмову від заяви, що для добра справи, яку він заступає, він уважає неможливим подавати до преси щонебудь із того, що призначене для використання шляхом вносин Секретаріяту Ліґи Націй з урядовими представництвами поодиноких держав. Сам п. Кольбан переводить яких шість місяців річно на інформаційних подорожах по ріжних державах. І так недавно був у Югославії та Греції, а й теперішній його побут у Польщі не є перший. Він знайомиться основно з положенням національних меншостей і для цієї цїли входить в особистий звязок однаково з урядовими чинниками, як і з представниками національних меншостей. „З вдячністю та великою увагою слухаю — закінчив свою заяву з усмішкою шановний інтерльокутор — але говорити мені не вільно“...

Після такої „офіціяльної“ частини завязалась „неофіціяльна“ розмова про ріжні ділянки українського життя під Польщею. М. и. Ваш кореспондент спрезентував п. Кольбанові по одному числу українських часописів з останнього тижня („Діло“, „Новий Час“, „Свобода“, „Громадський Голос“) — з великими білими плямами: для сучасного Англійця така газета — це невидана і дуже цікава поява.

З розмови з п. Еріком Кольбаном, не зважаючи на його маломовність, можна було зміркувати, що він визнається у багатьох наших справах.

Нам відомо теж, що у п. Кольбана були м. и. представники Українського Посольського Клюбу та генеральний секретар У. Н. Д. О. п. Володимир Целевич, про що вже інформувало „Діло“.

З розмови з п. Кольбаном Ваш кореспондент виніс враження, що було би бажаним, щоби Секція для справ національних меншостей в Лізі Націй розпоряджала обильнішими матеріялами про життя-буття Українців під Польщею.

Німецько-радянський пакт.

Французько-англійська постанація і здогади преси.

Французький уряд схвильований переговорами між Берліном і Москвою, хоче дати почин до спільної дипльоматичної акції з иншими державами, що стоять на ґрунті льокарнських договорів, щоби звернути Німеччині увагу на суперечність між її порозумінням з радянським урядом і наміром стати членом Ради Ліґи Націй. З цією метою Бріян почав уже розмови з Чемберленом. Вся трудність їх намireної акції у двох пунктах. Перш усього нема точних даних, на яких принціпах хоче Німеччина підписати з СРСР. „реасекураційний пакт“. Далі Німеччина може вважати себе незвязаною льокарнськими договорами, після останньої її невдачі в Лізі Націй. Цей другий пункт істнує тільки як тінь загрози Німеччини на адресу Ліґи. Інформації французької преси щодо умовин німецько-радянського порозуміння такі: 1) Не атакувати себе взаїмно. 2) Обіцяти собі невтральність. 3) Підписати конвенцію щодо спільних мирових судів. Реасекураційний договір мали би підписати 30. квітня. У французьких офіціяльних колах є чутки, що до підписання договору так легко не прийде, бо між Німеччиною і СРСР. істнує розбіжність думок щодо деяких пунктів. Німеччина хотіла би погодити пакт з радянським урядом з Льокарном, а радянський уряд домагається буцім-то невтральности від Німеччини, навіть на випадок, якби СРСР. нападав на иншу державу. Все це покищо здогади.

Митова недуга Европи.

Конечність спільного одноцільного торговельного фронту.

Один з найвизначніших англійських економістів, Лейтон, поміщує статтю в „Менчестер Ґардієн“ про необхідність скликання европейської господарської конференції для розвязки теперішних ненормальних взаємин між державами. Европа, на його думку, може видержати конкуренцію з Америкою тільки тоді, коли західні держави як одноцільний господарський фронт зможуть їй протиставитись. Дотеперішні торговельні договори мусять довести до европейського митового союзу з принціпом свобідної торговлі в межах цих держав. Европейські держави повинні прийняти спільну підставову тарифу, вживаючи її як основу при переговорах з иншими світовими теріторіями. Приклад митового союзу у важкий політичний мент Франції з Німеччиною є доказом, що таке порозуміння можливе й на ширшу скалю. Англія не в силі вдержатись супроти торговельної політики своїх доміній, а Европа є одночасно найбільшим торговельним ринком для Англії. Ніодна держава не витворила собі до цього часу ясного погляду, яку політику треба вести в оцих питаннях першорядної ваги. Тому Ліґа Націй повинна зорганізувати конференцію для розвязки цих питань.

Триполіс.

Країна, населення, політика Італії.

Подорож Мусолінія до Триполісу пригадала всім кольонію, про яку пересічний читач не знає майже нічого. Триполіс є не віднині предметом широких кольоніяльних плянів Італії. Вже в 1882 р. веде вона політику порозуміння з центральними державами, звернену проти Франції, яка випередила її в плянах окупації. Франція вирівнює своє непорозуміння з Італією в рр. 1900—2. таємними договорами. На підставі останнього з них, Франція відступає Італії Триполіс — останню турецьку провінцію в Африці. В 1911 р. Італія анектує всю провінцію, вславши до міста Триполіс свої воєнні кораблі.

З крівавих боїв Італія виходить переможцем; їй удається зайняти фактично дві третині територі до кінця 1914 р. Ця територія зі старою назвою Лібії ділиться на дві провінції: Триполіс з 550.000 мешканцями (900.000 квадр. кіл.) й Киренаїка з 225.000 мешк. (500.000 квадр. кіл.). З цього 200.000 Арабів, 136.000 Берберийців, а решта мішанці. Країна не дуже врожайна. Тільки на просторі надбережних 100 кільометрів падають рівномірно дощі, даючи змогу обробляти землю. Великі простори — баґна. Колись у Киренаїці була висока культура, завдяки торговлі середньої Африки зі Середземним морем. Нині дуже мало караван переїзжає туди. Тому надії Італії зробити з цього краю плодючу кольонію нелегко здійснити.

В р. 1914 вибухло в Лібії по-

Red. czas. „Dilo“ Pr. 175/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny jak Trybunał prasowy we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury Państwowej, że treść czasopisma „Dilo“ Nr. 82 (10758) z dnia 15. kwietnia 1926 roku pod tytułem: „W peresmowij cawyji“ a) między słowami: i swojim serc... a słowami: Z peresoso, b) między słowami: wirja czy... a słowami: w Peresych, c) między słowami: riwnist... a w Peresych, d) między słowami: pro słowami: Ukrainski, a) między słowami: pro-hramy... a słowami: Ani na odyn zawierają znamiona zbrodni z § 65 a) u. k. uznał dokonaną 14. kwietnia 1926 roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedniemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. — Lwów dnia 15. kwietnia 1926.

Hawel

ка. На вулиці всепольська бойівка сформувалася в похід і рушила під памятник Міцкевича, де по патріотичних промовах і співах похід розвязався. За кинення каменем на Академічній вул. на членів бойівки арештовано мулєра Яна Борового зі Звіринця.

— **Кат пои праці.** Приїхав кат з Варшави спешит до Перемишля, щоби виконати засуд на Кокорудзові, якому в остатній хвилині замінили через помилування кару смерти на вязницю. Вернувся безробітний кат до Варшави, та за кілька днів знову виїхав. На сей раз до Ряшева, де засудили Ігнатія Стемпа за вбивство своїх кревняків купця Дароха та парубка Воса. Стемп не тільки признався до цієї вини, але й признався до иншого злочину, а саме до недавнього вбивства жидівського купця Баламута. Мотив вбивства Дароха та Воса був той самий, який подавав Кокорудз: потреба 200 золотих. Обвинувачений увесь час суду і перед повішенням поводився дуже спокійно. Кат, який приїхав до Ряшева в товаристві пяти агентів, був одягнений у фрак, лякери, білі рукавички, а на обличчю весь час носив чорну маску.

— **Аматори банкнотів.** Не диво, що дорожнеча росте. Нема дня, щоби не відкрили нового фальшівника валюти, дзвінкої чи паперової, польських золотих чи долярів. А що гроша обмаль, а заробітку не менше, тому й скількість фабрикантів гроша зростає. До галерії вже відомих діячів на цій ниві вийшов ще Нахмен Адлер, з Тарногороду та Варшави, який купував ріжні предмети по ріжних містах за фальшиві 5 і 10 золотівки.

— **Італійські сензації.** Читачі може пригадують собі, як два-три місяці тому вся Італія, а за нею пів світа стратило голову внаслідок льотерійних успіхів, які мешканці одного села завдячували свому „пророкові“ — каліці. Остаччє його пророцтво було фальшиве і люде, що вірили йому, втратили на ньому силу гроша. Аж ось трапилась нагода „відбитись“: невдалий атентат на Муссоліні. Неапольтанці повірили, що палець Божий є в ньому щастю. А що це народ забобонний, усі почали ставити на льотерію. І поставили числа 18, 55, 88 і 89. Бо перше означає (хто не знає нехай собі запише) кров, друге стріляючий револьвер, третє ніс, а четверте стару жінку. І те, що Муссоліні вийшов цілий з атентату є нічим у порівнанні з тим, що ті цифри справді вийшли на льотерії. Хто зна, може льотерія одержала тайне доручення від центрального комітету фашистів, щоби проголосила такі святі цифри. Коли диктатура — то диктатура.

— **Нова недуга.** На Білоруси появилась нова недуга поміж дітворою. Діти до 6 літ западають на нежит, а після кількох днів стають жертвами несподіваного паралїжу рук та ніг.

— **Боротьба з наркотиками.** Паризька поліція повела енергійну боротьбу з поширеною пошестю вживання кокаїни та опію. Лікарі та аптикарі постачають цих наркотиків на широку скалю. В аптиках сконфіскували 10.000 таких рецепт, з адресами осіб. Справа пахне скандалом, бо жертвами цієї пристрасти є люде на визначних становищах. Чимало лікарів відповідатиме за рецепти перед судом.

— **Помер** відомий італійський тенор Петро Джіюлі, вискочивши з поспішного поїзду, їдучи в Барсельони. Коли його перенесли важко раненого до шпиталя в Опорто, він вискочив з поверха через вікно і вбив себе. Причиною — нещасливе кохання.

— **По широкому світі.** 20.000 жінок у Льондоні протестувало зорганізованим походом проти всякого рода страйків. — Населення Парижа за останніх 5 літ зменшилось на 30.000 людей. — Еспанія заявляє, що найближчій сесії Ліги Націй ставитиме знову свою кандидатуру на постійне місце в Раді. — Помер бувш. голова болгарського генерального штабу, генерал Луков. — Шведський король підчас останнього побуту в Берліні відвідав інкоґніто Гінденбурґа. — Поїзд, що з деяких власників американських гостинниць установив новий рекорд поспіху їзди залізницею 79 миль на годину. — Радянський уряд рішив приспішити працю над укріпленням Кронштаду.

— **§ 19.** ПДВО прислала на адресу відповідального редактора „Діла“ таке спростування: „Відносно нотатки під титулом „Чому розбирають православний собор у Варшаві“, оголошеної в ч. 57 (10.732) „Діла“ з дня 16. березня 1926, просимо помістити на основі §. 19. прес. закону спростування в законом приписаний спосіб і в законом передбаченому речинці: Неправдою є, що таємниця правдивої причини розбору православного собору в Варшаві лежить у Польській Дирекції Взаїмних Обезпечень, за якою скривається „Союз будівельних спілок“, що переводить цей розбір. Неправдою є, що Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень заохочувала „Союз будівельних спілок“ до того, щоби відмався розбору собору немов би то тому, що він винен був їй 45.000 золотих, які вона надіялася стягнути з продажі граніту і мармору з собору. Неправдою є немовби господарка фондами обезпечених у ПДВО. була розтратною і немовби ПДВО. відтручуючи незалежні установи та починаючи фантастичні інтереси, що приносять страти, наражувала установу на заслужений сміх. — Натомісць правдою є, що ПДВО. з розбором собору, що його переводив „Союз будівельних спілок“, нічого спільного не мала, що його до започаткування розбору не намовляла, а тим менше з метою стягнення своєї належности 45.000 зол. як також, що, уділяючи, цілком незалежно від справи розбору, союзові кредиту в межах, до яких всі спілкові установи з відповідним забезпеченням мають право, — не потерпіла ніяких втрат, бо всі фонди, позичені Союзові, в цілости повернено. — Правдою є, що ПДВО. льокуючи фонди обезпечених в спосіб точно означений законом і під наглядом зверхньої влади, не наражала себе ніколи на страти. — Польська Дирекція Взаїмних Обезпечень. Львівський відділ. — Підписи нечиткі.

Дописи.

Посольський турнір в Раві Руській. Цікавий день переживала Рава Руська в понеділок 12 ц. м. На цей день заповів примюдне віче „Зайонжек Хлопскі“, з промовцем послом Брилем. Торговий день стягнув до міста велику скількість народа. На цей день зїхалася громадно й наша провінціональна інтелїґенція, а також свідоміші селяне, щоб послухати й собі Бриля. Віче заповіджено на год. 12 до салі жидівської бурси, бо ніякої польської салі враждори віча дістати не могли. Точно в год. 12 впустили публику до салі. Брилівців третина салі. Більшість присутніх — це місцевий польський і жидівський елемент, зате мало селян. Але пять хвилин пізніше саля ожила. Прийшла товпа народа, самі польські кольоністи, під проводом кількох молодих людей, що давали диспозиції, де хто має ставати. Це прийшов на віче противник Бриля, посол Ясьо на Жулкві Байсарович зі своїми пестівцями. Але брилівці не в тіма бити. Переходами від сцени вийшов їхній відділ, здебільша залізничники, здорові, кремезні і також не з порожніми руками. На естраді станув інж. Котович і відкриваючи віче, візвав до вибору президії. На салі гамір, крик, метушня. Виходить Бриль. Крики кріпшають. Чути голоси: „Ганьба! Преч! Марш до большевії, до Палестини, до синагоги!“ Пестівець Тверд стає на крісло і вичисляє мастности й кумечиці Бриля з відповідними поясненнями. Того не стерпів Бриль. Звертаючися до Тверда, кричить: „Злодзєй! !“ — „Ти сам, Бриль!“ — відповідають голоси з товпи. Якийсь брилівець стягає пестівця за полу з крісла. Рівночасно український селянин Василь Бречка з Корнів добивається з великим трудом голосу, і ставши на лавку серед салі, сказав: „Брати селяне! Ми українські селяне, прийшли тут послухати, що говорять селяне польські. Але замісць того чуємо панів, що називають себе взаїмно злодіями. Тому не місце нам в таким шановнім товаристві. Вертаймо додому!“ Це сказавши, подався до дверей, а за ним його однодумці. Міжтим котрийсь з кольоністів ударив другого в лице. Вмить піднеслися руки й пішли в рух буки. Бійку припинила щойно поліція, що вбігла до салі. „Віче розвязане, прошу опорожнити салю!“ — заявив комісар поліції. Товпа вилягла на майдан. Так отже при самім виборі президії віче розбито. Після того відбулося віче Бриля в салі тільки для тих, кого впустила сторожа при дверях, а до зібраних на майдані промовив Байсарович, який всі нещастя і недомагання Польщі приписав Брилеві і більшовикам. „Не хцеми большевізму, хцеми пожондку в Польсце“. Грізними окликами на адресу Бриля покінчилося віче Байсаровича. Рівночасно в салі до висортованої публики говорив Бриль: „Знасте, чому Байсарович мені розбив віче? Бо боявся, що вам роскажу що то за птиця. Бо він з Пяста, а на чолі Пяста стоїть Вітос. І Вітос і цілий Пяст — самі злодії. Вітос, як був міністром, то крав, як крук. І тепер є він при кермі держави разом з „усемков“ а це самі злодії. Тому в Польщі так зле народові. Сам Вітос саме тепер, коли всі голодуємо, купує нову велику земельну посілість, то є Строутин у золочівськім повіті від Вікарського. А чейже грошей не зложив з посольських дієт, тільки вкрав!“ Колиж один з польських кольоністів запитав, чому Вітоса й инших не поставлять перед суд? Бриль відповів: „Бо не допустять до того міністри, посли й инші злодії“. — „От ми раз хотіли поставити перед „трибунал стану“ — казав він — міністра Кухарського за те, що подарував Чехам фабрику, вибудовану за державні мільйони. І що сталося? Сойм не згодився, бо в нім „усемка“ і „Пяст“. А хто чував, щоби злодій злодія замикав до криміналу?“ Говорив ще про податки, дороговлю, армію, ролю Польщі в міжнароднім життю, котра є „псем лянцуховим Анґлії, аби го могла Анґлія пусьцїць каждей хвілі на совєти“. Вкінці сказав, що треба зробити тут в Польщі порядок, а як робиться порядок, подав на примір совіти. Віче Бриля скінчилося ворожими окликами на адресу Пяста й овацією для Бриля. Зазначити належить, що ані Бриль ані Байсарович цим разом не вімали зовсім Українців. Шкода тільки, що згадані польські парляментаристи не привезли з собою до Рави Поля Бонкура, котрий, оглядаючи „кресі“, сказав („Курєр Варшавскі“, ч. 101.): „Я у своїй подорожі по Польщі добачую у Вас більше державно-творчих прикмет, як у нас (Французів), а передовсім дві найважніші, а саме: великі змагання до поліпшування державної організації і видиму видержливість у цьому підприємстві“. Жалко, що в Раві не було Бонкура.

Сасівський.

Минуле й нинішне.

Сокільська організація колись і тепер.

Двайцять пять років минуло, як малий гурток молоді зробив наступ на сокільську організацію при вул. Підвалля, теперь дім „Дністра“. Сокільська організація була тоді в руках „консолідантів“, себто злучених з собою народовців і москвофілів. По двох роках боротьби Сокіл знайшовся вповні в українських руках. По старшині Сокола увійшли тоді Ів. Боберський, А. Будзиновський, Я. Вінцковський, д-р Гукевич, Йос. Доманик, М. Доскоч, М. Січ, В. Чума, автор цих рядків і инші. Організаційний розмах зачався. Вибрано ріжні комісії, як статутову, мундурову, пожарну, прогулькову, а навіть музичну, з якої вийшов нинішній Музичний Інститут ім. М. Лисенка. Уложено правильники до вправ, для пожарництва, змінено статут, засновано філії в Тернополі, Станиславові, Стрию, Яворові і пожарні Т-ва „Сокіл“ по селах. До Сокола почала вписуватися як молодь, так і старі і то зпоміж усіх станів і верств. Цілком відданий сокільській справі наш композитор Ярославенко склав слова й композицію до сокільського маршу, який так електризував нашу суспільність, що уладжувані Соколом описи, забави, концерти стягали цілі маси учасників, а руханковий попис, уладжений у великій салі тодішньої Фільгармонії в 1903 р., був справжнім вечером слави українського Сокола.

Мов довершенням сокільської передвоєнної діяльности був красний здвиг Сокола в 1914 р. Здвиг цей стягнув до Львова кількананцятьтисячний квіт сокільства і кількадесятьтисяч учасників. Описати настрій та одушевлення учасників здвигу важко: наче живе стоїть це велике народне свято ще сьогодня перед нашими очима.

А тепер перейдім до нинішнього стану вигляду українського сокільства. Нинішній Сокіл находиться під управою людей ідейних та енергійних не менше, як це було за передвоєнної управи. Вправи ведуться систематично і пляново, а крім цього ведуться вправи учеників шкіл, як також терміназторів, чим передвоєнний Сокіл не міг похвалитись. Руханковий попис Сокола в дні 5. квітня ц. р. був його іспитом, який випав дуже добре. І тут саме вийшло на яву одно дуже сумне явище в нашому теперішньому життї, а в життї Сокола зокрема. Згаданий попис відбувся буквально перед пустими лавками. Недописали навіть батьки й найближча рідня тої молоді, що в часі кількадесяти панночок та хлопців виконувала вправи... І щож сталося з передвоєнною суспільністю? Чи може вигинула на війні? Чи може виемігрувала? Чи може так зубожіла, що не стати її на один золотий на вступ?

Може хто знайде на це відповідь. Я не вмію відповісти.

Денис Кучика.

Відозви й комунікати.

В справі „Санаторії для недужих письменників“.

Не кождому з нас може відома тяжка доля українських робітників пера, — письменників. Рідко котрий з них мав або має забезпечення на старі літа, не дивлячись на те, що ціле своє життя віддав для добра і культури народа. Не одному з наших письменників приходилось доживати останні свої дні в нужді та голоді. На жаль здається, Українці є одинокими народом, який в цьому відношенні стоїть позаду инших народів і не цікавиться тими, які для його добра віддають свої найкращі сили.

Перший добрий почин проти того лиха зробила сестра покійного письменника Михайла Павлика, яка кільканадцять літ тому купила за позичені гроші ґрунт у Косівщині, заощаджуючи з найконечніших потреб, сплатила довги і минулого року подарувала ґрунт під „С а н а т о р і ю д л я н е д у ж и х п и с ь м е н н и к і в“. На тім то ґрунті має побудуватися другий будинок для „Захисту українських сиріт і дітей убогих родичів“. Опікуватись „Захистом“ має головний виділ Товариства „Селянська Спілка“.

Шановна фундаторка власними силами очистила ґрунт, огородила більшу половину парканом і почала доставу каміння під будову, але це вже понад її сили. Черга тепер на Українське Громадянство в краю і на еміграції. За згодою шан. фундаторки в Косові вибирався будівельний комітет, який має вести будову санаторії та захисту. Пляни будинків згодився виготовити інжинір Д. Левицький. Будова має початися вже цеї весни. Потрібно негайно готівки на покриття коштів.

Тому будівельний комітет звертається до всіх тих Українців, яким дорога доля письменників та сиріт із закликом: Складайте на згадану ціль, хто скільки може. Датки просяться слати на адресу: Земельний Банк Гіпотечний у Львові Підвалля ч. 7. Конто „Санаторія для недужих письменників“.

За Комітет: Cул. В. *Липівський*, о. *Говбовий*, Гнат *Сакевський*, Іван *Павлюк*, д-р Маріян *Гордієвський*.

На цю ціль зложили вже: емерит. скрестар К. 3 зл., приватна учителька С. П. 2 доляри, К. М. студент 5 зл., учителі М. П. 6 зл., жіноче тов. „Рада“ в Америці 30 дол., Михайло Калина в Косові три дуби.

В і д Р е д а к ц і ї. Витаючи цей благородний почин п. Анни Павлик, мусимо таки з того приводу зробити кілька заміток: З присланої нам відозви справа представляється так, що п. А. Павлик дарувала ґрунт під будову санаторії для письменників, а радше для письменників-емеритів, і під будову сирітського захисту. Однак не відомо, кому саме дарувала той ґрунт п. А. Павлик. З відозви знаємо, що для будови завязався окремий місцевий комітет, та що захистом буде „опікуватися“ Гол. Виділ тов. „Селянська Спілка“ у Львові. А хто буде „опікуватися“ санаторією, чиєю правною власністю буде будинок, який має бути здвигнений публичною жертвенністю? Хто приміщення до санаторії недужих письменників: Комітет, що за комітет, „Сел. Спілка“ чи п. А. Павлик? Ці питання вимагають ясного й подрібного вияснення.

В третю річницю смерти бл. п.
Тимотея Старуха
народнього діяча Бережанщини
відбудеться
ПОМИНАЛЬНЕ БОГОСЛУЖЕННЯ
дня 21. квітня ц. р. о год. 7. рано в [illegible] церкві в Бережанах.

ОПОВІСТКИ.

У Квітну Неділю будуть продаватися під львівськими церквами вітки у користь українських інвалідів. Не жалійте датку на благородну ціль! 1585 2—3

Дрібні оголошення.

ФОРТЕПЯНИ, піяніна, фісгармонії, найновіші моделі першорядних фабрик в найліпшім стані, уживані, завше на складі від 180 долярів, продає, купує, міняє, готівкою, фірма від 30 літ: Ганик, Львів, Панська 21. Телефон 35—45. 1581 2—3

КАНЦЕЛЯРІЯ адвоката д-ра Ільницького в Дрогобичі пошукує способного, у всіх ділах адвокатської праці вправного концепієнта. 1584 3—3

ГОСПОДАРНА і працьовита жінка, яка веда самостійне хазяйство за кордоном (у Відні) та має дуже гарні свідоцтва глядає місця завиду домом на селі або в місті. Близших інформацій уділяє п. Ольга Бачинська, Стрий, Потоцького 15. 159[illegible]

ІСПИТОВАНИЙ дяк, вправний диригент хорального співу, грає на фісгармонії шукає негайно посади. Ласкаві зголошення: Михайло Бідяк, дяк в Германівці біля Борщева. 1593 1—1

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Панове! Найпевніші і найліпші гігієнічні спеціяльности гумові, передвоєнної якости гарантія за кожду штуку. Тузин дол. 4.00. Висилка на провінцію відворотно цілком дискретно за посліплатою

С. Федер, Львів,
вул. Сикстуська 7 (власний дім).
1270 22—30

ПЕРША АКАДЕМІЯ
КРОЮ і ШИТТЯ
жіночої конфекції
Павлини Штогрин
Станиславів 3. Мая ч. 22.
провадить курси і приймає кравецькі роботи після найновіших журналів 1—1
1582

Кождий Фабрикує сам, свій улюблений лікер в помаранчевім, цинковім, мятовім, мігдалевім і т. п. смаках з одної пачки природного овочевого екстракту

ЕКСПРЕСС-АҐРУМІНА

Жадайте скрізь! Генер. Репр. в Польщі: 1247 ТИТАНИ, Львів Ріпницька 6. 28-75

юмфом тісіж справедливости було б його увільнення. Вкінці знаходиться людина, яка не хоче даремне носити зброї. Сержант Тшчельовський має її на те, щоби нею орудувати, щоби сповнити „добре діло“, вимірювати „справедливість“, стати героєм, перейти до історії, заслужити собі на імя „спасителя“ вітчини, словом: „jak kto chce“

Ґрабський як реформатор українського шкільництва.

Пова щоденними питаннями господарського й політичного характеру культурні питання сходять на другий а то й третій плян. Всеж такі найбільш актуальним з тих других буде питання шкільне. Воно промовляє до нас всіми мовами і каже приготовляти засоби до оборони найпримітивніших основ школи. Бо так, як сьогодня справа стоїть, ми вже школи не маємо. Істнуючі „казьонні“ установи такі далекі від назви „школи“, що годі навіть прикладати цю назву до них

Він „кресовий“, як є „кресовий“ тютюн, „кресова ядлозайня“, тощо. А ось цікаво поглянути, як то п. Грабський приготовляє нового „кресового“ вчителя до навчання української (чи пак „руської“) мови в середніх школах і учительських семинарях.

При письменному іспиті дістане кандидат дві теми до вибору. Теми будуть відноситися до тої літературної доби, на яку вкаже кандидат в поданню. Устний іспит обмежений до питань, котрі досі зовсім не були за високі при ріжних гімназійних іспитах.

А вже просто сміх і горе збирає, коли поглянемо, що має прочитати до іспиту такий учитель „з домовим викшталценем“. Послухайте. Зі „старшої“ літератури (так названо в розпорядку) всі твори і вимки, що находяться в хрестоматії М. Возняка. Далі: Котляревського всі твори, Квітку у виборі, Шевченка всі твори, Шашкевича, Головацького, Устіяновича і Могильницького відповідно, як у III. томі „українського письменства“. Куліша „Чорна Рада“ й „Маруся Богуславка“, Федьковича у виборі, Франка „Мойсей“, „Захар Беркут“ і вибір оповідань“, Левицького „Хмари“, „Над Чорним Морем“, Коцюбинського вибір новель і Кобилянської „Земля“.

Відповідно до цього зложені і т. зв. „дзєла помоцнічє“.

Читаючи те все і вдумуючись у ціль виданого розпорядку, бачимо змагання створити вчителя, котрий з найбільшим легковаженням має ставитися до предмету. А дальша його ціль: перещіпити це легковаження у молодь, як українську, так і польську.

Цей розпорядок вийшов за лапування Грабського дня 2. грудня 1925 до ч. 17021/II. і напечатаний в „Dzienniku Urzędowym“ ч. і з р. 1926.

М. Галущинський.

З вічевого руху.

Велика маніфестація в Перемишлі.

Перемишль, 18. квітня 1926.

Сьогодня відбулося у нас велике віче, скликане повітовою управою Українського Національно-Демократичного Обєднання. Салю Народнього Дому виповнили вічевики, селяне й міщане, по береги. До речі — перемиське староство з невідомих причин обмежило число людей, які могли ввійти до салі. Своє зарядження староста оправдував, мовляв — саля не видержить більшого числа вічевиків, хоча досі якось видержувала... Поліція обступила вхід на салю і не пускала більше людей, так, що навіть референти зі Львова з тяжкою бідою і після довгих переговорів продісталися на салю.

В склад президії віча входили: д-р В. Загайкевич — голова, п. п. Іван Матіяка і господар з Бушкович Павло Нагайський — заступники голови, секретарювали п. п. Микола Химко і Осип Сенечко.

Віче отворив д-р В. Загайкевич, зясовуючи його ціль. Реферат про сучасне положення українського народу виголосив голова УНДО. д-р Дмитро Левицький. Реферат про ідеольоґію УНДО. і його організаційні завдання в сучасний момент виголосив д-р Олександер Марітчак. Третій реферат про відношення УНДО. до українських клясових партій і до тих польських партій, яких аґітатори вештаються тепер по українських селах, виголосив ред. Дмитро Паліїв.

Промови бесідників присутні вислухали з великим зацікавленням, зустрічаючи їх бурею оплесків.

Віче покінчилося палкою промовою д-ра В. Загайкевича, в якій він підніс біжучі організаційні завдання партійної організації в перемиськім повіт.

Жіночий зїзд.

Дорічне зібрання „Союзу Українок“.

В неділю дня 18. квітня відбувся в салях львівської „Української Бесіди“ зїзд делеґаток з поодиноких філій „Союзу Українок“ у краю. На зїзд прибуло 37 делеґаток з усіх українських земель під Польщею. Крім того взяло в нарадах участь понад 60 львівських жінок. Проводила п-і О. Кисілевська з Коломиї.

Наради почалися в 10 год. ранку, а закінчились вечером. Ранком заслухано організаційного реферату п. О. Шепаровичевої та освітнього реферату п. М. Струтинської. По рефератах вивязалася оживлена дискусія. По дискусії відбувся спільний обід в сусідній салі.

На пополудневих нарадах складали делеґатки звіти з організаційного руху й організаційної праці жіноцтва на провінції. Дуже цікавими були дані про жіночий рух на селах. По тих вельми інтересних звітах, що свідчили про велику освітну й організаційну працю Союзу Українок у краю, виголосила п-ні Завадська реферат про зріст жіночого руху в світі. Про докладний хід усіх нарад та дискусії подамо з відомлення пізніше. З рефератом п-ні Завадської наші читачі матимуть змогу познайомитися скоро зі сторінок „Діла“.

Присуд у процесі Ліндого.

19. IV. прокуратор Рудніцький зложив предсідникові уряд. акт про вбивство Ліндого і поставив внесення на уморення карної справи проти Ліндого, коли відкличеться цивільну акцію. Радник ген. прокураторії іменем скарбу піддержав цив. акцію. Тому суд удався на нараду в справі відповідної зміни питань, спомiж котрих усунені будуть усі питання відносно кари для Ліндого при вдержанні питання про оречення самої його вини.

В полудне суд проголосив присуд у справі Ліндого, на основі якого обв. Бава засуджено на 2 і пів року вязниці з позбавленням прав, а Гриневича на 2 роки вязниці.

Акцію цивільну суд затвердив у межах означених речником цив. акції. У відношенні до Ліндого суд затвердив цив. акцію у висоті мілїон 400 тисяч зол., тимсамим призпав вину Ліндого. Щодо увільнення Бава з вязниці суд відкинув внесення оборони.

Після вбивства Ліндого.

Вбийник Ліндого остає дальше в військовій вязниці в окремій келії. Він зовсім спокійний. Слідчому судді заявив, що жаль йому Ліндого як чоловіка, але не жалує, що вбив презеса ПКО., котрий надужив своєї влади. На запит, чому пімстився справою надужить у ПКО., а не справою розгляданою тепер військ. судом за надужиття в ПКУ., котра повинна була його цікавити як військового, не вмів відповісти. Каже, що з політ. партіями не мав ніяких взаємин. Справу Цєхльовського розглядатимуть мабуть у нор. поступуванні, а не перед наглим судом.

У понеділок переведи секцію тіла Ліндого. Похорон буде в Кракові.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Кріза польського уряду.

Понеділок не приніс нічого рішаючого для долі польського уряду. Коли соц. міністри виступлять із уряду, може послідувати лише реконструкція кабінету. Кажуть, що прем. Скшинський задержав би теку мін. загр. справ, а перестав би бути премієром, бо — як заявив журналістам — місією його було утворити уряд із представників правиці і лівиці. Вичислюють уже й ріжних наслідників Скшинського, але покищо воно не актуальне.

В понеділок радила управа „Пяста“. Після реферату Вітоса не ухвалили ніяких резолюцій, бо вийшли зі заложення, що положення не створює ще крізи, навіть після висступлення соціялістів із уряду. Крім того були прив. наради у Скшинського, який приймав пос. Вітоса, мін. Барліцького і ин. Вітос переконував Скшинського; щоби й після уступлення соц. і НПР. задержав свій кабінет, а то так, що на їх місце покликав би нових співробітників спова парляменту і так відібрав би урядови парляментарний характер. Такий уряд ухвалив би будж. провізорію. Уряд Скшинського ч. 2. був би переходовий, опісля прийшов би уряд „сильних людей і сильних голов“. Як майбутніх керманичів такого уряду вичисляють: Ратая, Пілсудського, Скшинського й Вітоса. Одначе Вітос заявив журналістам, що не кандидував би.

Справа роззброєння.

Кілька урядів, які з причини відмови участи СРСР. в конференції роззброєнь були за відложенням її до осени, згодилися, щоби сесія комісії роззброєння відбулася 18. V. Комісія опрацювала би плян конференції, до якої Німеччина й Зєдин. Держави віслали би своїх представників. Одначе Кулідж і Кельоґ мають инші пляни; англ. фр. уряд повідомлено, що Америка не згодиться на повищий плян.

Біржа.

Америк. дол. 9·65 — 9·70, канад. дол. 9·50 — 9·60, чеські кор. 0·26.00 — 0·26.50. леї 0·3.50 — 0·3·75, франки фр. 0·30·00 — 0·31·00, фр. швайц. 1·70 — 1·75, англ. фунти 43·00 — 43·50.

Золото. 20 кор. 35,00 —36·00, 20 франк. 32·50—33·00; 20 марк. 42·00 —42·50; 10 руб. 45·00—46·00.

Срібло. Австр. кор. 0·72·00—0·76·00, 5 ав. кор. д3·80—3·90, фльорени 1·90—2·00, рубл. 3·00 — 3·20, рубель дрібним сріблом 1·50 —1·60.

Пшениця краєва з 1925 р. 36·00 — 38·00 жито галицьке з 1925 р. 24·50—25·50 ячмінь галицький бров. —.— до —.—, овес гал. 22.50—23·00.

Пресовий ланцюх.

На побільшення обєму „Свободи“.

На побільшення обєму „Свободи“ зложили дальше:

18. Д-р Юлій Олесницький в Станиславові — 10 зол. і кличе: д-ра Осипа Партицького, д-ра Івана Волчаського в Станиславові, д-ра Ярослава Шипайла в Тисьмениці і д-ра Степана Дрогомирецького в Отинії;

19. Д-р Степан Біляк в Городку — 10 зол. і кличе: д-ра Ізидора Голубовича у Львові, д-ра Теодора Михайлівського в Жовкві, інж. Василя Ражевського у Львові і проф. Василя Лаховича в Золочеві;

20. Д-р Корнило Троян в Ходорові — 10 зол. і кличе: о. Івана Винницького в Завесних, о. Якова Долгого в Ходорові і о. Омеляна Кревича в Оттинєвичах;

21. В. К. — 5 зол. і кличе: д-ра Ярослава Селезінку в Радехові, д-ра Степана Витвицького і д-ра Володимира Чепельського в Дрогобичі;

22. Інж. Юліян Павликовський у Львові — 10 зол.;

23. Володимир Целевич у Львові — 5 зол. і кличе: д-ра Романа Слюзара в Микуличах і д-ра Степана Гадзина в Глинянах;

24. Дир. Онуфрій Пащак у Львові — 10 зол. і кличе: о. крил. Олександра Ковальського, Романа Зубика у Львові і д-ра Станислава Полянського у Володимирі (Волинь);

25. Володимир Рудницький, нот. канд. в Бродах — 5 зол. і кличе: Юрія Дудровича в Бучачі, дир. Осипа Скрентовича у Львові і д-ра Льва Гомінатого в Новім Селі;

26. Дир. Юліян Шепарович у Львові — 5 зол. і кличе: дир. Івана Мартюка в Копичинцях, дир. Івана Пашкевича в Коломиї й Івана Шепаровича в Кододілвві (біля Станиславова).

НОВИНКИ.

— Український науковий зїзд у Празі. Довідуємося, що українські наукові установи в Чехословаччині рішили скликати український науковий зїзд у Празі, що має відбутися з початком осени ц. р. (кінець вересня, початок жовтня), або в часі різдвяних свят. З тою метою введено в життя Організаційну комісію, яка працює під проводом проф. Івана Горбачевського. В зїзді взяли б участь українські вчені з Чехословаччини й инших країв Европи, а також делеґати Всеукраїнської Академії Наук у Києві і Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові. На зїзд будуть запрошені також чужонаціональні наукові установи, в першу чергу очевидно чеські, щоби таким робом він став великою національною маніфестацією українського культурно-наукового життя і праці. Досі зорганізовано вже такі секції зїзду: 1) історично-фільольоґічну, 2) права й суспільних наук, 3) технічно-математичну і 4) природничо-лікарську. У звязку з цим зїздом проєктуються деякі спеціяльні наукові прогульки й вистави, м. ин. вистава української книжки і прогулька до Подєбрад, де тамошня Українська Господ. Академія влаштує спеціяльну виставу з метою представити розвиток тієї школи і її досягнення; це матиме тим більший інтерес, що в цім році подєбрадська Академія випускає перших своїх абсольвентів-інженірів ріжного типу. Чеські міродайні чинники ставляться до українського наукового зїзду прихильно.

— Новий статут Державного Видавництва України. Рада Народн. Комісарів України затвердила новий статут для Держав. Видавництва України. На основі нового статуту Державидав є органом Народнього Комісаріяту Освіти, що здійснює культурно-освітні та політично-ідеольоґічні завдання Наркому Освіти в ділянці видання та поширювання наукових творів. Державидав є в господарському відношенні самостійною організацією та має всі права юридичної особи, а тим самим відповідає за всі свої зобовязання. На чолі Державного Видавництва стоїть управа, призначена Наркомосвітою на протяг одного року в складі 3-ох членів. Голову управи призначує Рада Народніх Комісарів України. Голова Державидаву входить до складу колеґії Наркомосвіти.

— Звільнення зі служби за незнання української мови. Управа для впорядковування комунального господарства в Харкові приняла на службу двох урядників, що не знали української мови. Головна управа комунального господарства звільнила обох урядників зі служби за незнання української мови.

— Українізація фабрик іде слабо. Центральна комісія по перевірці українізації ствердила, що знання української мови службового апарату на 6-ти харківських фабриках дуже погане. Так напр. на фабриці „Червона нитка“ немає ні одного співробітника, що знав би українську мову, на хемічній фабриці є тільки 5 відс. співробітників, що знають українську мову середньо.

— Вшехпольська студентська батіжка у Львові виступила корпоративно в неділю 18. ц. м. при нагоді відчиту пос. Бриля про його поїздку до Совдепії, що був заповіджений в салі Народнього Дому. Не зважаючи на виповнену по береги салю (600—700 учасників), боївка, зложена з кільканадцятьох молодих людей, не тільки не допустила Бриля до голосу, але своїми криками і свистами спричинила розвязання відчиту. Гурток брилівців — бо більшість публики становила ріжнородна публика, неприхильна ні до одної ні до другої сторони — пробував вперти боївку з салі і при тій нагоді прийшло до бійки палицями, кріслами, лавками і чим попало. Був один момент, в якому понад головами присутніх літали густо крісла, лавки й инше приладдя. Та саме підчас найгорячішого бою влетіла на салю поліція і розділила обі воюючі сторони. Після відспівання „Не дамо землі“ і „Червоного штандару“ обі сторони (разом з неправильними) за перва з салі поліція — окремими схода

Проказа.

Черговий самосуд в Польщі.

Черговий стріл на вулицях Варшави, черговий самосуд, самочинний вимір „справедливости“ при помочі револьверової кулі це чергове і наглядно переконуюче підтвердження мексиканізації польського життя, а радше реституції старо-шляхетської „вольности“ у формах й прийомах новочасних часів. Вистріл, що впав на вулиці Бжозовій чи Вержбовій у Варшаві, так — немов би це не ділося в столиці відродженої Польщі, а в якому чагарнику (на що між иншим символічно вказує назва вулиці!), опанованому „конфедератами“, не збудив понуреної у розкладі Польщі, не поруши громадянського сумління, не дав товчка до якогось здвигу в напрямі привернення моральної рівноваги в громадянстві. Лінчовий стріл, кров і смерть ще недавно возвеличуваного державного достойника і — глуха мовчанка. Здебільшого мовчить польська преса, вдержуючись від коментарів й висновків.

Хтось міг би сказати: А щож нас це все обходить?

В грудні 1922 року з руки „патріота“ Елегія Невядомського впав підступно позбавлений життя перший президент польської республики Габр. Нарутович тільки тому, що при виборі віддали на нього голоси також представники „нац.-меншостей“. А було це скритовбивство не одиноче, тільки збірне, загальне, а скритовбивець був репрезентантом всього польського „народового“, християнсько-католицького, націоналістично-шовіністичного табору. Глумлячись з всякої законности, нехтуючи почуття примітивної пристойности, насміхаючись над громадянською моралю, той вчинок величано, скритовбийця апотеозовано, віддавано йому почесть як „народовому“ героєві. Після того, в р. 1925 заістнував другий підступний скритовбійчий вчинок на польському ґрунті. Функціонар політичної поліції Мурашко револьверовими стрілами поклав трупом Вечоркевича й Багінського, двох безборонних людей, батьків своїх дітей, носіїв своїх ідей. І знову апотеоза, знову віднесення до рівня героїзму, бож він застрілив „ворогів держави“.

Поминаючи противні праву і суспільній моралі вчинки вбитого б. польського міністра Ліндого, поминаючи його зловживання, які прецінь є тільки каплею в морі злодійщини й особистої нажива, не можна у вчинку самосудного сержанта добачувати прова індивідуально-юридичного эретинізму.

Складна історія життя, діяльности і смерти є теж наглядним доказом того вислову. Дворазовий міністр (в кабінеті Падеревського й Вітоса), а опісля президент П. К. О. господарить публичними фондами, як йому до вподоби. Найвище поставлені особи користуються довільними золотовими кредитами, його рідня уважає П. К. О. „фамілійною“ інституцією, під його протекторатом переводиться спекулятивні операції, а коли зізджає ревізія, то пок. Лінде протестує й не хоче допустити до переведення ревізії. Опісля нова фаза: урядовцям, що відкрили тайні ходи господарки в П. К. О., робиться дисциплінарку за зраду „урядової тайни“, арештований Лінде відбуває превенційний арешт в своїх приватних апартаментах. Відбувається суд, йде обвинувачення і держ. прокуратор кінчає свою промову тим, що засуд суспільного шкідника був би великим тріюмфом справедливости, але ще більшим трі-

встання. Якби не ворожнеча між родиною володарів Лібії, Італія не в силі була би заволодіти краєм. Мугамед Ідріс Аль Магді, якого Сенусити проголосили своїм зверхником, мусів признати зверхність Італії. Італія признала йому за це титул князя в 1920 р. Одначе тузем-ці протестували проти цього національними зборами в 1922 р. проголосивши його за його згодою володарем усього Триполісу. Тоді Італія відобрала йому його становище і почала збройну окупацію, яка тріває й далі.

За останніх 15 літ Італія провела тем багато шляхів і залізниць, та розвила рільництво. Одначе місцеві губернатори не в силі виконати накладеної на них праці, не маючи до цього відповідних даних. Від 1911 р. до 1922 змінялись вони 12 разів. У Лібії є ще 16.000 місцевих Жидів, що ведуть торговлю між магометанами і европейськими християнами, допомагаючи Італійцям. Одначе фашистівський уряд не ставиться прихильно ні до них, ні до мусліменської секти Ібадітів, дуже впливової між Берберійцями, а ворожої до Арабів. Невідомо, чи Італія зможе дати собі раду з цими ріжними перехресними впливами.

М. ГОЛУБЕЦЬ. 4)

Петро Холодний.

Покійний К. Широцький в рецензії на виставку (поміщеній в київській „Раді“ 23. VI. 1918. ч. 106. під псевдонімом К. Сущинського) так висловився про експонати П. Холодного:

„Серед учасників вистави найбільше уваги звертає своїми творами П. Холодний. Звичайно „критики“, запримітивши такий талант, сказалиб, що йому не дістає школи. („Брак художньої дисципліни“ найдений Д. Антоновичем! — М. Г.) І може, якраз він і приємний нам тим, що не одбилась на йому „школа“.

„Тільки за винятком красивої картини „Казка про дівчинку і паву“ кожний твір Холодного підтверджує нашу думку.

„Літо“, українське літо, своєю виразністю тона і форм, стоїть рядом з такимиж виразними картинами великоруського літа — Серова і Левітана. „Хмурий день“ так просто і зрозуміло взятий і в таких здорових тонах намальований, наче навіть не висловлений до краю, показує, що ще широкий простір у майстра для розвитку його талану.

„Вітер“, „Переяслав“, маленький етюд дівчинки (в синій корсетці) і етюд двох молодиць так просто взяті, в такім сентезі форм виявляють український характер, що це являється уже цілою школою, правдивою школою, котру майстер десь з глибини свого почуття виявляє в творах“...

Чи можна було краще, конгеніяльніше підійти до творчости цього маляра-„дилетанта“, без „художньої дисципліни“, без пут і канонів академічної умовности, а тільки з тим непереможним, творчим змаганням дати в малярстві не тільки себе самого, але й духа своєї раси і культури. Якжа щасливим почував он себе пок. Широцький, як би був дожив сповнення своїх інтуїтивних сподівань про поширення того простору розвитку талану Холодного, що проходить уже на наших очах, в душних умовах галицького загумінка?

На жаль, йому вже це судилося, а самому Холодному довелося небаром уже перенести своє мистецьке шатро з під синього неба степової України під сірий небосклін нашої ближчої батьківщини.

Коли над Україною піднялася нова завірюха, а уряд У. Н. Р. побачив себе примушеним шукати захисту в своїх „союзників“ у Тарнові, Холодний подався разом з урядом на беззахистну еміґрацію. І дякуючи цьому, без сумніву трагічному висліді боротьби за незалежність України, завдячував український Львів те, що вже на уладженій весною 1922. р. в салях Національного Музею виставці, міг полюбуватися кількома бравурними портретами та етюдами Холодного, з яких портрет отамана Вовка (пожертвований опісля артистом Національному Музеєві) був справжньою перлою в своїм роді. Львів, якому ще від першої дійсно мистецької виставки, уладженої 1905. р., не було даним станути віч-навіч великого мистецтва, міг тільки дякувати незавидній під иншим оглядом долі, яка прибила до його берегів судно Петра Холодного.

Якийсь час таборував Холодний в „гостинному“ Тарнові, час до часу тільки „по справам“ заглядаючи до Львова, але вже під осінь 1921. р. зїхав сюди на постійний побут разом з цілою плеядою художників-заточенців, як архітекти С. Тимошенко і В. Січинський, та малярі — П. Ковжун, В. Крижанівський і инші.

Вони то на спілку з приборканими долею мистцями-Галичанами утворили під проводом П. Холодного першу на галицькому ґрунті організацію артистів-пластиків „Гурток Діячів Українського Мистецтва“. В перших місяцях 1922. р. почалася інтензивна праця секретаріяту „Гуртка“ над улаштуванням мистецької виставки, яку її відкрито в перший день Зелених свят тогож року. День відкриття виставки, в якому приняли участь широкі кола львівського громадянства, був по словам святочних промовців „весняним празником мистецької культури наших днів“, а цілий час її тривання одним великим днем позитивної проби живучости українського мистецтва, яке власне тоді вийшло поза вузкі рямки „мистецьких кол“. Виставка мала повний моральний і матеріяльний успіх, а її душею і „ґаздом“ був Петро Холодний.

Наш артист виставив цілий ряд пейзажних та фігурних етюдів, два закінчені пейзажі-картини „Початок весни“ та „Сніг паде“, кілька портретів та дві прецікаві композиції „Ой, у полі жито...“ і „Св. Зосими і Саватій“.

Кожний з відвідувачів виставки звертав перш за все увагу на найбільшу з картин цілої виставки, якою була композиція „Ой, у полі жито“. Одначе мало кому з першого погляду унаглядлювався факт, скільки тут зведено артистом порахунків зі самим собою та цілим рядом технічно-композиційних проблем, які непокоїли його від літ. Холодний, що як мало котрий з наших малярів не тільки відчув красу, але й зрозумів заплоднюючу суть нашої старої іконописі, з її нерозгаданими ще таємницями композиції і техніки, на цьому місці попробував увійти в тісний контакт з її традиціями, навязати нитку, що — порвана чужими руками — оставила нас безбатченками на роспутті.

Вже те саме, що замісць затасканої олійної, вжито тут тонкої темперової техніки, тієї самої, що зберегла нашим старим іконам свіжість їх кольориту і виразу зперед соток літ, заслуговує на увагу. Але поруч техніки приходить тут до слова ідея стилю та індивідуальний підход до самого „сюжету“. Перша з них доведена туг до можливого компромісу поміж вчорашнім і нинішнім, другий потрактований по лінії, на якій вустрівся безіменний творець народньої пісні-леґенди з культурним і чутливим поетом-пластиком.

(Продовження буде.)